

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

Distr.: General

10 สิงหาคม 2561

เฉพาะภาษาอังกฤษ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ข้อสังเกตเชิงสรุปเกี่ยวกับรายงานตามวาระฉบับที่ 2 ของประเทศไทย

ภาคผนวก

ข้อมูลที่ได้รับจากประเทศไทยภายหลังการเผยแพร่ข้อสังเกตเชิงสรุป*

[ได้รับวันที่ 18 กรกฎาคม 2561]

* เอกสารนี้ได้รับการเผยแพร่โดยไม่ได้มีการบรรณาธิการอย่างเป็นทางการ

GE.18-13151(E)

I. รัฐธรรมนูญและกรอบกฎหมาย (ย่อหน้า 8 ของข้อสังเกตเชิงสรุป)

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้รับการประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 เพื่อทดแทนรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557

ในการจัดทำรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

มีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งผ่านโซเซียลมีเดีย

ได้มีการลงประชามติระดับชาติเพื่อรับรองร่างรัฐธรรมนูญนี้เมื่อเดือนสิงหาคม 2559

โดยมีผู้ให้ความเห็นชอบ 61.35%

และหลังการพิจารณาเพิ่มเติมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยรัฐธรรมนูญฉบับนี้

2. เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญก่อนหน้านี้ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมของบุคคลเบื้องหน้ากฎหมาย
และห้ามการเลือกปฏิบัติไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ
สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
รัฐธรรมนูญนี้ยังคุ้มครองเพิ่มเติมในส่วนของการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคล
แม้จะไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ
ตราที่ไม่มีข้อห้ามหรือข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นใด
รวมทั้งการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ไม่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ
ความสงบเรียบร้อยของสาธารณะหรือศีลธรรมอันดี
และไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา 44, 47 และ 48 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราวและมาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

3. หน้าที่และอำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.)
และคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) รวมทั้งบรรดาคำสั่งและประกาศต่าง
ๆ ที่ออกมาโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44, 47, และ 48 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว
ยังคงมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ตามมาตรา 265 และ 279
ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560

4. มาตรา 44 มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามัคคีและความปรองดองของประชาชน
และป้องกัน คสช. คลาย และต่อต้านการกระทำใด ๆ
ที่ทำลายความสงบเรียบร้อยของสาธารณะหรือความมั่นคงของรัฐ
เป็นการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อปฏิรูปประเทศ
รัฐบาลไทยตระหนักว่าการใช้อำนาจตามมาตรา 44
เป็นการยกเว้นการปฏิบัติตามหลักการทางกฎหมายทั่วไป
และต้องใช้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด

หน่วยงานใดที่เสนอให้ออกกฎหมายหรือระเบียบโดยใช้อำนาจตามมาตรา 44 ต้องปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้โดยคสช. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561 ซึ่งมีเงื่อนไขให้ต้องมีเหตุผลที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้บุคคลใดก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณากรณีที่เห็นว่ากฎหมายหรือระเบียบที่ประกาศใช้ตามมาตรา 44 ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมายที่กล่าวถึงข้างต้น

5. กฎหมายหรือระเบียบที่ประกาศใช้ตามมาตรา 44 ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ตามจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน และต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อประชาชนส่วนใหญ่ เจ้าพนักงานใดที่ใช้อำนาจอย่างมิชอบตามกฎหมายและระเบียบเหล่านี้จะถูกลงโทษ ส่วนผู้บังคับบัญชาที่เพิกเฉยก็จะถูกดำเนินคดีเช่นกัน และอาจมีการยกเลิกเพิกถอนกฎหมายหรือระเบียบที่ประกาศใช้ตามมาตรา 44 ได้หากเห็นว่าไม่จำเป็นอีกต่อไป

6. มาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากการปฏิรูปเป็นกระบวนการในระยะยาว มาตรานี้จึงประกันให้มีการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความจำเป็นที่จะสนับสนุนให้เกิดระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมากขึ้น และยังยืน และการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

7. บรรดาประกาศ คำสั่งและการปฏิบัติใด ๆ ของคสช.หรือหัวหน้าคสช. จะได้รับการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ ในแง่ความจำเป็นและความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของโรดแมปสามชั้น

คสช.มีแผนการทบทวนกฎหมาย

ระเบียบและมาตรการทั้งหมดที่มีการประกาศใช้ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

II. การสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการทรมาน (ย่อหน้า 22 ของข้อสังเกตเชิงสรุป)

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ.

8. เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

รัฐบาลไทยประกาศให้สิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560 เชื่อมโยงกับนโยบายประเทศไทย 4.0 และการดำเนินงานเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2561

นายกรัฐมนตรีของไทยได้กล่าวปราศรัยเพื่อประกาศวาระแห่งชาติใหม่นี้

เน้นย้ำเจตจำนงของรัฐบาลไทยที่จะต่อต้านการทรมาน เน้นย้ำถึงมาตรการเชิงป้องกัน การสร้างความรับรู้ และกฎหมายห้ามการทรมาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยสำคัญ ที่ช่วยให้ประเทศไทยสามารถดำเนินการอย่างเป็นผลตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

9. ด้วยเหตุดังกล่าว

รัฐบาลไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ.ซึ่งถือเป็นกฎหมายสำคัญ

และสะท้อนให้เห็นเจตจำนงในการแก้ปัญหาอย่างจริงจังตามข้อกล่าวหาว่ามีการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหายเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและในเชิงโครงสร้าง

ร่างฉบับปัจจุบันประกอบด้วย 31 มาตรา

เพื่อกำหนดฐานความผิดอาญาเป็นการเฉพาะให้กับการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

สอดคล้องกับนิยามของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น

ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม

หรือที่ร้ายกาจที่สุดและอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลสูญหาย

10. ในปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้อยู่ระหว่างการพิจารณา

สอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560

เพื่อให้ครอบคลุมความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

และสอดคล้องกับขั้นตอนปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงยุติธรรมกำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วน

เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีภายในเดือนกันยายน 2561

คณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์กรณีถูกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ

11. ในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้อยู่ระหว่างการพิจารณาและทบทวน

นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 131/2560 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560

แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์กรณีถูกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ ซึ่งมีรัฐมนตรียุติธรรมเป็นประธาน และมีตัวแทน 13

ท่านจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาตามข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีดังกล่าวขึ้นอีกในอนาคต

12. ในการเริ่มต้นปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ฯ

ได้แต่งตั้งอนุกรรมการสี่คณะ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประธานดังต่อไปนี้

(i)

คณะอนุกรรมการติดตามและตรวจสอบกรณีถูกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ

อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับมาจากคณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการสูญหายโดยไม่สมัครใจหรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย

ซึ่งประกอบด้วยกรณีของคนไทย 82 คนที่มีการระบุชื่อว่าเป็นผู้สูญหาย

(ii) คณะอนุกรรมการเยียวยากรณีถูกระทำการทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ ได้พิจารณามาตรการเพื่อเยียวยาผู้เสียหายจากการทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ

(iii) คณะอนุกรรมการป้องกันการกระทำการทรมานและการบังคับให้หายสาบสูญ ได้จัดอบรมเจ้าพนักงานทั่วประเทศ ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบในการรับข้อร้องเรียน และได้จัดทำคู่มือการสอบสวนในเบื้องต้นต่อข้อกล่าวหาว่ามีการกระทำที่เป็น การทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

และอยู่ระหว่างการจัดเตรียมบันทึกความเข้าใจหลายฉบับระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อการพิจารณาในการหนุนเสริมการดำเนินงานตามหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

(iv)

คณะอนุกรรมการคัดกรองกรณีถูกระทำการทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญในระดับภูมิภาค

ยังได้รับพิจารณาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ทั้งนี้เพื่อจำแนกว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง

และสามารถส่งต่อกรณีเหล่านี้ให้กับคณะอนุกรรมการติดตามและตรวจสอบกรณีถูกระทำการทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญหรือไม่

กรณีที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์จะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพิจารณาต่อไป

13.

คณะกรรมการจะรับพิจารณาข้อกล่าวหาทั้งปวงเกี่ยวกับการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย และจะสอบสวนกรณีที่ข้อกล่าวหาเหล่านี้เข้าหลักเกณฑ์ว่า

เป็นการทรมาณและการบังคับบุคคลให้สูญหายตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง
เพื่ออำนวยความสะดวกกระบวนการสอบสวนอย่างเป็นธรรม
พนักงานอัยการจะร่วมมือกับพนักงานสอบสวนในการจัดทำรายงานการชันสูตรพลิกศพ
และ/หรือรายงานการสอบสวนโดยคำนึงถึงข้อกล่าวหาว่ามีการทรมาณ
การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย
หากพบว่าเจ้าพนักงานใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำดังกล่าว
จะเป็นเหตุให้ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย
โดยไม่มีความคุ้มกันทางกฎหมายหรือข้อยกเว้นใด ๆ ให้กับบุคคลดังกล่าว

พอละจี รังจงเจริญ หรือบิลลี่

14. ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2561 มีการประกาศกรณีการสูญหายของนายพอละจี
รังจงเจริญ หรือบิลลี่ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2561
ให้เป็นคดีพิเศษ ภายใต้การสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

15. ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
กรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจในการสอบสวน
ลดความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นอาจใช้อำนาจแทรกแซงการสอบสวน
สืบเนื่องจากความซับซ้อนของคดีพิเศษเช่นนี้
เจ้าพนักงานยังได้รับอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ
ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานได้

กรอบของการเยียวยา

16.
กฎหมายสำคัญเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ประกอบด้วยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

2) พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ

มีเป้าหมายเพื่อการชดเชยผู้เสียหายในคดีอาญา

ในขณะที่พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมกำหนดเป็นหลักเกณฑ์โดยรวมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ สามารถขอรับเงินค่าชดเชยได้ กฎหมายทั้งสองฉบับต่างหนุนเสริมกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงิน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ การชดเชยต่อการสูญเสียรายได้ และกรณีที่เสียชีวิต อย่างไรก็ตาม

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมมีขอบเขตครอบคลุมนอกเหนือจากผู้เสียหายในคดีอาญา โดยมีตัวอย่างการให้ความช่วยเหลือรวมทั้งในกรณีของนายสมชาย นิละไพจิตร เป็นต้น

17. มีการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561

กำหนดกรอบเชิงนโยบายเพื่อจัดทำกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนการเข้าถึงความยุติธรรมในประเทศไทยระหว่างปี 2561-2564 ยกตัวอย่างเช่น

ในแผนได้เน้นย้ำความจำเป็นที่จะต้องมีความคุ้มครองอย่างทันต่อเวลาที่เพียงพอ การพัฒนาด้านการฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ

และการเข้าถึงการเยียวยาที่ดีขึ้นสำหรับผู้เสียหายและพยานในคดีอาญา

18. ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553

ซึ่งกำหนดให้มีค่าชดเชยสำหรับบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จนถึงเดือนมีนาคม 2561 มีผู้ได้รับเงินชดเชยดังกล่าวแล้วจำนวน 46 คน

โดยได้รับเงินรวมกันประมาณ 60,000,000 บาท นอกจากนั้น

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวผู้เสียหาย และให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับพวกเขา

โดยแต่ละครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จะได้รับเงินเยียวยา (ประมาณ 50,000 บาท) จนถึงเดือนมีนาคม 2561
มีผู้ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว 26 ครอบครัว ในทำนองเดียวกัน
ทางกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรยังให้เงินสนับสนุนเป็นราย
เดือน (4,500 บาท) กับครอบครัวของผู้เสียชีวิตหรือผู้ได้รับบาดเจ็บจนถึงขั้นพิการ¹

การทบทวนการใช้กฎหมายพิเศษ

19. ที่ผ่านมามีการทบทวนการใช้กฎหมายพิเศษอย่างสม่ำเสมอ
โดยพิจารณาจากความจำเป็นกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์
2561

คณะรัฐมนตรีได้ยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์
ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

ในอำเภอเบตงแทน เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักรมีข้อจำกัดน้อยกว่าต่อเสรีภาพในการ
ชุมนุม การแสดงออก และการเดินทาง

ทั้งยังไม่จำกัดสิทธิในการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อเจ้าพนักงานที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิ
มนุษยชน

การอบรมเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ทหาร

20. นับแต่ปี 2560

กระทรวงยุติธรรมได้จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ โดยมีการจัดอบรมด้านสิทธิมนุษยชน

และความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับภาคประชาชน

กลุ่มเป้าหมายของโครงการนี้ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ

¹1 บาท = 0.02 เหรียญสหรัฐฯ ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2561

ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

อาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ในปี 2560 ได้มีการจัดอบรมให้กับบุคคลจำนวน 1,920 คน และคาดว่าในปี 2561 จะมีบุคคลเข้ารับการอบรมแบบเดียวกันจำนวน 1,440 คน ทางกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรยังจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ ออกทุกเดือน เกี่ยวกับกฎหมายความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กฎหมายการใช้กำลัง และกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับการบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในกอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า

21. นอกจากนั้น กระทรวงกลาโหมยังร่วมมือกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อจัดอบรมในลักษณะเดียวกันให้กับผู้เข้าร่วมที่หลากหลายจากทั่วประเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และข้าราชการ โดยให้ความสำคัญกับมาตรการของทหารและการบังคับใช้กฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะหลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials)

22. นอกจากนั้น กระทรวงการต่างประเทศยังจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศได้อย่างเป็นผลมากขึ้น ทั้งนี้รวมถึงการอบรมในประเด็นเฉพาะ อย่างเช่น การสัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยมาตรฐานและพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหาร และเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย การร่วมจัดอบรมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น

กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงกลาโหม

รวมทั้งสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

III. สภาพการควบคุมตัว (ย่อหน้า 34 ของข้อสังเกตเชิงสรุป)

การปฏิบัติต่อผู้ถูกควบคุมตัวและการปฏิบัติตามข้อกำหนดเนลสัน แมนเดลา (Nelson Mandela Rules)

23. ประเทศไทยยึดมั่นกับการส่งเสริมการดำเนินงาน

เพื่อปรับปรุงสภาพการควบคุมตัว ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2560 เนื่องในวันเนลสัน

แมนเดลาสากล กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

และสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้ประกาศเจตจำนงร่วมกัน

เพื่อขับเคลื่อนข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

(ข้อกำหนดเนลสัน แมนเดลา) ให้มีการปฏิบัติตามอย่างเต็มที่และเป็นผลในประเทศ

กรมราชทัณฑ์ได้เริ่มต้นโครงการนี้กับเรือนจำพิเศษธนบุรี

โดยเป็นโครงการนำร่องเพื่อให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดเนลสัน

แมนเดลาอย่างเต็มที่ในปี 2561

24. โดยภาพรวมแล้ว กรมราชทัณฑ์ได้มีคำสั่งเวียนไปยังเจ้าพนักงานเรือนจำ

และเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการดูแลผู้ถูกควบคุมตัว

เกี่ยวกับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับพันธกรณีที่มีต่ออนุสัญญาต่อต้าน

การทรมานภายใต้บริบทเฉพาะนี้

25. กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์ ได้ดำเนินการและสนับสนุนงบประมาณ

เพื่อประกันว่าผู้ต้องขังจะได้รับบริการทางการแพทย์อย่างเพียงพอ

โดยจัดให้มีการไปพบแพทย์ในโรงพยาบาลภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

ยังกำหนดให้มีการจัดตั้งสถานพยาบาลทางการแพทย์ในเรือนจำทุกแห่ง

เครื่องพันธนาการ

26. ประเทศไทยรับทราบถึงข้อกังวลของคณะกรรมการเกี่ยวกับใช้เครื่องพันธนาการ และได้ดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อจำกัดการใช้ของอุปกรณ์ดังกล่าว ในปัจจุบัน

กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการอย่างสอดคล้องตามมาตรา 21

ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานที่สูงขึ้น

สอดคล้องกับข้อกำหนดเนลสัน แมนเดลา

โดยไม่อนุญาตให้มีการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขัง

ยกเว้นกรณีที่ทำเป็นอย่างยิ่งยวด อย่างเช่น การป้องกันไม่ให้ทำร้ายตนเอง

หรือป้องกันการหลบหนี

และมีข้อจำกัดที่เข้มงวดยิ่งขึ้นกรณีที่ทำมาใช้กับผู้ถูกควบคุมตัวที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

อายุมากกว่า 60 ปี ผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นผู้หญิง

หรือบุคคลที่มีความต้องการทางการแพทย์เป็นพิเศษ กรณีที่มีการใช้เครื่องพันธนาการ

จะต้องมีการพิจารณาทบทวนทุก 15 วัน

สถานควบคุมตัวที่แออัดและทางเลือกอื่นนอกจากการควบคุมตัว

27.

ประเทศไทยตระหนักถึงปัญหาความแออัดยัดเยียดในสถานควบคุมตัวภายใต้การดูแลของกรมราชทัณฑ์ แต่ในเวลาเดียวกัน

สถานควบคุมตัวภายใต้การกำกับดูแลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

และศูนย์กักตัวคนต่างด้าวภายใต้การดูแลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

และเรือนจำทหาร ต่างดำเนินการตามความสามารถของตน

และไม่มีปัญหาความแออัดยัดเยียด

28. ด้วยเหตุดังกล่าว แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 จึงมุ่งปรับปรุงด้านต่าง ๆ ของระบบยุติธรรม รวมทั้งการปรับปรุงสภาพภายในเรือนจำและสถานควบคุมตัวทั่วประเทศ

29. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2550 กำหนดให้กรมราชทัณฑ์ มีเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาความแออัดยัดเยียดอย่างเป็นผลและอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์กำหนดให้กรมราชทัณฑ์มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาใช้ทางเลือกอื่นนอกจากการควบคุมตัว รวมทั้งกำหนดให้ใช้ 'สถานที่อื่นซึ่งไม่ใช่เรือนจำ' เพื่อเป็นสถานควบคุมตัวได้ ในทำนองเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ระหว่างการปรับปรุงระเบียบภายใน

เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เสพสามารถเข้ารับการบำบัดแทนการใช้โทษในเรือนจำ

30. ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2550

กระทรวงยุติธรรมอยู่ระหว่างการจัดทำกฎกระทรวง

เพื่อกำหนดให้มีทางเลือกอื่นนอกเหนือจากการคุมขัง รวมทั้ง (i)

การควบคุมตัวโดยมีการเว้นระยะ (ii) การควบคุมตัวบางช่วงเวลาของแต่ละวัน (iii)

การควบคุมตัวในสถานควบคุมตัวบางแห่ง (iv) การทำงานบริการชุมชน (v)

การจำกัดการเดินทางซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 89/2

ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ (vi)

การแทรกแซงอย่างอื่นที่กำหนดโดยกรมราชทัณฑ์

31. นอกจากนั้น พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2550

ยังกำหนดมาตรการเพื่อลดการลงโทษ ให้มีการรอลงอาญา

และให้มีการปล่อยตัวก่อนกำหนด กรณีที่เป็นผู้ต้องขังซึ่งมีความประพฤติดี ในวันที่ 25

มกราคม 2560 กรมราชทัณฑ์ยังได้เปิดตัวโครงการพักโทษเป็นกรณีพิเศษ หากผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วยร้ายแรง เป็นผู้พิการ หรือเป็นผู้มีอายุกว่า 70 ปีขึ้นไป

32. ในวันที่ 1 มีนาคม 2561

ศาลยุติธรรมและกรมคุมประพฤติได้นำระบบการติดตามตัวด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring - EM)

มาใช้เป็นทางเลือกอื่นนอกจากการควบคุมตัวสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับการประกันตัว แทนที่จะต้องนำเงินมาวางเป็นหลักประกัน

การช่วยเหลือให้ปรับตัวเข้ากับสังคมและการมีงานทำ

33.

เพื่อเตรียมตัวและสนับสนุนผู้ถูกควบคุมตัวด้านการดำรงชีพภายหลังได้รับการปล่อยตัว กรมราชทัณฑ์ได้จัดโครงการอบรมเพื่อประกันว่า

บุคคลที่ได้รับการปล่อยตัวจะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และใช้ชีวิตตามปกติได้ ทางกรมยังให้บริการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว

ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม และปัญหาความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน

พัฒนาการที่สำคัญสุดอย่างหนึ่งคือการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE) ในเรือนจำแต่ละแห่งจำนวน 143 แห่งทั่วประเทศ

โดยศูนย์ดังกล่าวเริ่มปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการมีงานทำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว

34. ในวันที่ 26 มีนาคม 2561 กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจในโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมราชทัณฑ์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

เพื่อให้โอกาสกับผู้ต้องขังในการพัฒนาฝีมือแรงงานที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ
ภายหลังได้รับการปล่อยตัว

ผู้เยาว์ที่กระทำผิด

35. เช่นเดียวกับกรณีผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นผู้ใหญ่
พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561
กำหนดให้รัฐบาลต้องเตรียมตัวเด็กและผู้เยาว์ที่กระทำผิด ก่อนได้รับการปล่อยตัว
นอกจากนั้น ยังมีการให้ความสนับสนุนด้านสวัสดิการทางสังคมอื่น ๆ
อย่างกว้างขวางภายหลังเด็กได้รับการปล่อยตัว
เพื่อประกันว่าเด็กและผู้เยาว์ที่กระทำผิดเหล่านี้
จะยังคงเข้าถึงความช่วยเหลือต่อไป

ผู้ถูกควบคุมตัวที่หลากหลายทางเพศ

36.
นอกเหนือจากการทำงานของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ปี 2536
กรมราชทัณฑ์ยังได้จัดทำคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นผู้หญิงข้ามเพศ
ซึ่งกำหนดมาตรการอย่างเป็นรูปธรรม อย่างเช่น
การควบคุมตัวผู้หญิงข้ามเพศในเรือนจำแยกจากผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นชาย
และประกันว่าการตรวจค้นร่างกาย
จะไม่เป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังที่เป็นผู้หญิงข้ามเพศ

37. มาตรา 31 ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2550
เน้นย้ำให้มีการจัดสถานที่ควบคุมตัวที่เหมาะสมกับเพศสภาพของผู้ต้องขัง
ส่งผลให้กรมราชทัณฑ์กำหนดให้มีพื้นที่เฉพาะสำหรับผู้ต้องขังที่หลากหลายทางเพศ

โดยเฉพาะในเรือนจำที่มีผู้ต้องขังที่หลากหลายทางเพศ อย่างเช่น เรือนจำพิเศษมีนบุรี
เรือนจำกลางคลองเปรม และเรือนจำพิเศษพิทยา